

Kādas ir manas tiesības, ja esmu cietis no noziedzīga nodarījuma?

Neviens nav tam sagatavots, kļūst pat noziedzīga nodarījuma cietušo. Vienalga par ko ir runa, vai par somu zādzību, smagu miesas bojājumu jeb kādu citu noziedzīgu nodarījumu: noziedzīgais nodarījums ir izraisījis aizvainojumu un uztraukumu un cietušais bieži vien nezina, kā rīkoties tālāk. Šis dokuments sniedz Jums pirmo informatīvo pārskatu par to, kur Jūs šajā situācijā varat saņemt palīdzību un kādas ir Jūsu tiesības.

Kurš var man palīdzēt?

Padomu un palīdzību piedāvā iestādes, kuras sniedz palīdzību cietušajiem. Iestādēs, kuras sniedz konsultācijas, strādā speciāli izglītotas gan vīrišķā, gan sievišķā dzimuma personas, kurām ir liela pieredze ar cilvēkiem, kuri nonākuši Jūsu situācijā, un kuri vēlas gan Jūs uz klausīt, gan Jums palīdzēt. Atkarībā no gadījuma smaguma pakāpes viņi var Jums ieteikt, kur Jūs varat saņemt tālāko palīdzību, piemēram psihologa jeb ārsta palīdzību.

Informatīvo pārskatu par to, pie kā Jūs varat griezties, Jūs varat atrast šeit: (Tieslietu ministrijas mājas lapā, QR-kods). Bez tam Jums var palīdzēt jebkura policijas iestāde jeb Jums ir iespējams meklēt informāciju virtuālajā datu bāzē, kas izveidota priekš personām, kuras skāris noziedzīgs nodarījums (www.odabs.org <<http://www.odabs.org>>).

Kā es varu sniegt paziņojumu par noziedzīgu nodarījumu un kas notiek pēc tam?

Ja Jūs vēlaties sniegt paziņojumu par noziedzīgu nodarījumu, tad Jūs varat griezties jebkurā policijas iestādē. Ja Jūs esat sniedzis paziņojumu par noziedzīgu nodarījumu, tad Jūs nevarat vairs to atsaukt, jo izmeklēšanas iestādēm (policijai un prokuratūrai) ir jāuzsāk kriminālvajāšana jebkura noziedzīga nodarījuma gadījumā, par kuru ir ticis iesniegts paziņojums.

Tikai attiecībā uz dažiem smaguma pakāpes ziņā vieglākiem noziedzīgiem nodarījumiem (piemēram apvainojuma jeb mantas bojājuma gadījumā) cietušais var pats lemt par to, vai noziedzīgais nodarījums ir jāizmeklē. Tāpēc šos nodarījumus sauc par krimināllietām, kuras ierosina tikai pēc cietušā iesnieguma: kriminālvajāšana parasti tiek uzsākta tikai pēc cietušā iesnieguma, tāpat tikai tad, ja Jūs kā noziedzīga nodarījuma cietušais to skaidri vēlaties. Šis iesniegums Jums ir jāiesniedz trīs mēnešu laikā kopš tā brīža, kad Jums ir pieejama informācija par nodarījumu un par vainīgo.

Ko lai es daru tajā gadījumā, ja es vācu valodu nesaprotu jeb slikti saprotu?

Tā nav problēma. Ja Jūs vēlaties sniegt paziņojumu par noziedzīgu nodarījumu, Jums tiks sniegta palīdzība. Ja Jūs tiek pratināts kā liecinieks jeb kā lieciniece, tad Jums ir tiesības lūgt tulka pakalpojumus.

Kāda informācija man ir pieejama attiecībā uz krimināllietu?

Ja Jūs esat noziedzīga nodarījuma cietušais, tad Jums ne vienmēr automātiski ir pieejama informācija attiecībā uz krimināllietu. Jums vislabāk uzreiz jādara zināms policijai, vai Jūs vēlaties saņemt informāciju un kādu informāciju Jūs vēlaties saņemt. Ja Jūs to vēlaties, tad tiksiet informēts par sekojošo:

- Jūs saņemat īsu rakstisku apstiprinājumu par to, ka esat sniedzis paziņojumu par noziedzīgu nodarījumu.
- Jums tiek sniegta informācija, ja prokuratūra krimināllietu ir izbeigusi, tas nozīmē, ka apsūdzība tiesā nav tikusi iesniegta.
- Jums tiek sniegta informācija, kad un kur notiek tiesas izmeklēšana un kas tiesājamai personai tiek pārņemts.
- Jums tiek sniegta informācija par tiesas izmeklēšanas rezultātiem, tas nozīmē, par to, vai tiesa ir izteikusi attaisnojošu spriedumu jeb ir notiesājusi jeb krimināllietu ir tikusi izbeigta.
- Jums tiek sniegta informācija, vai apsūdzētā persona jeb notiesātā persona atrodas apcietinājumā.
- Jums tiek sniegta informācija, vai notiesātajai personai ir aizliegts, ar Jums kontaktēties.

Papildus Jūs varat atsevišķā gadījumā prasīt, lai Jūs saņemtu lietas materiālu liecības jeb kopijas. Tā varētu piemēram būt nelaimes gadījuma skice pēc ceļu satiksmes nelaimes gadījuma, kas Jums ir nepieciešama, lai varētu pieprasīt zaudējuma atlīdzību jeb sāpju naudu. Ja Jums nav tiesības uz blakus sūdzību (informācija par blakus sūdzību atrodama tālāk šajā dokumentā), tad Jums ir jāpamato Jūsu iesniegums, proti jāpaskaidro, kāpēc Jums nepieciešama šī tiesas materiālu informācija. Atsevišķos gadījumos izņēmumi ir iespējami.

Jūsu, kā liecinieka jeb kā liecinieces, liecība

Ja Jūs esat noziedzīga nodarījuma cietušais, tad Jūs kā liecinieks jeb kā lieciniece spēlējat svarīgu lomu krimināllietā. Parasti Jūs sniežat savu liecību policijā. Daudzos gadījumos Jums ir jāsniedz vēlāk sava liecība arī tiesas priekšā. Tikai izņēmuma gadījumos, piemēram, ja Jums ar apsūdzēto personu pastāv laulības jeb radniecības saites, Jūs varat atteikties sniegt liecību, tātad Jums nekas nav jāpasa.

Taču nopratināšanas laikā Jums ir jāuzrāda savs vārds un Jūsu dzīvojamā adrese. Izņēmums ir iespējams, ja pastāv sevišķs apdraudējums. Tas piemēram ir iespējams tādā gadījumā, ja kāds Jums ir piedraudējis ar vardarbību, ja Jūs vēlaties sniegt liecību. Tad Jums nav jāuzrāda Jūsu privātā dzīvojamā adrese. Tā vietā Jūs varat norādīt kādu citu adresi, kur Jūs iespējams sasniegt. Tā varētu būt piemēram iestāde, kas sniedz palīdzību cietušajiem, ar kuru Jūs uzturat kontaktus.

Jums kā lieciniecei jeb kā lieciniekam sniegt liecību – tas protams rada izņēmuma situāciju, kura iespējams ir ļoti apgrūtinoša. Šī iemesla dēļ Jums ir iespējams ņemt līdzi kādu citu personu uz pratināšanu. Tā varētu būt kāda persona, ar kuru Jums pastāv radniecības jeb draudzības saites. Šī persona drīkst piedalīties pratināšanā, un tikai izņēmuma gadījumos tas nav atļauts. Protams Jūs drīkst pavadīt arī Jūsu advokāte jeb Jūsu advokāts. Atsevišķos gadījumos ir iespējams, pratināšanas laikā Jums uz valsts līdzekļu rēķina sniegt advokātes jeb advokāta pakalpojumus. Ja Jūs uzskatat, ka Jums pratināšanas laikā, vienalga, vai šo pratināšanu veic policija, prokuratūra vai tiesa, nepieciešams šāds palīgs, tad lūdzu pirms Jūsu pratināšanas darat to zināmu tai personai, kura veic pratināšanu!

Ja bērni vai jaunieši ir cietuši no vardarbības jeb no noziedzīga nodarījuma dzimumtieksmes apmierināšanai, tad pastāv profesionāla atbalsta un aprūpes iespēja krimināllietas procesa laikā, tā sauktais psihosociālais atbalsts procesa gaitā. Atsevišķos gadījumos arī pieaugušajiem, kuri cietuši no vardarbības jeb no noziedzīga nodarījuma dzimumtieksmes apmierināšanai, var būt nepieciešams un iespējams šāds atbalsts. Ja tiesa ir apstiprinājusi psihosociālo atbalstu procesa gaitā, tad tas tiek sniegts cietušajiem bez maksas. Pajautājiet par šīm iespējām policijai jeb iestādei, kura sniedz palīdzību cietušajiem. Šīs iestādes var Jums sniegt tālāku informāciju. Arī internetā Jūs variet gūt daudz informācijas par psihosociālo atbalstu procesa gaitā zem interneta adreses www.bmjv.de/opferschutz un tieši zem rubrikas "psihosociālais atbalsts procesa gaitā".

Vai es varu iesaistīties krimināllietas procesā ar blakus sūdzību?

Ja Jūs esat zināma noziedzīga nodarījuma cietušais, tad Jūs krimināllietas procesā varat iesaistīties ar blakus sūdzību. Tas attiecas piemēram uz izvarošanu, vardarbību dzimumtieksmes apmierināšanai, mēģinājumu nonāvēt jeb uz noziedzīgu nodarījumu, kura rezultātā ir tikusi nonāvēta tuva persona, ar kuru pastāv radniecības saites. Šādā gadījumā Jums ir īpašas tiesības. Jums ir iespējams, piemēram atšķirībā no citām lieciniecēm un lieciniekiem, vienmēr piedalīties tiesas sēdēs.

Kā tiek apmaksāta mana advokāte jeb mans advokāts?

Ja Jūs izmantojat advokāta palīdzību, tad Jums var rasties izdevumi. Ja tiesājamā persona tiek notiesāta, tad šai personai ir jāsedz Jūsu advokāta izdevumi. Taču ne visas notiesātās personas ir spējīgas, patiešām apmaksāt izdevumus. Tāpēc ir iespējams, ka Jums pašam jeb Jums pašai ir jāapmaksā izdevumi.

Sevišķos izņēmuma gadījumos Jūs varat iesniegt tiesā prasību, saņemt advokātes jeb advokāta palīdzību uz valsts rēķina. Tas attiecas piemēram uz smagiem vardarbības nodarījumiem jeb smagiem noziedzīgiem nodarījumiem dzimumtieksmes apmierināšanai jeb ja tuvi radnieki, piemēram, bērni, vecāki jeb laulātie partneri ir miruši noziedzīga nodarījuma dēļ. Šajā gadījumā nav svarīgi, vai Jums ir līdzekļi vai Jums šo līdzekļu nav.

Arī citos gadījumos Jūs varat iesniegt tiesā prasību, saņemt finansiālu atbalstu advokāta pakalpojumiem. Tas ir iespējams, ja Jums ir trūcīga iztika un Jums ir tiesības iesaistīties krimināllietas procesā ar blakus sūdzību.

Zaudējuma atlīdzība jeb sāpju nauda

Vai Jūs noziedzīga nodarījuma dēļ esat cietis zaudējumu un vēlaties saņemt sāpju naudu? Vai Jūs vēlaties izvirzīt šo prasību krimināllietas procesā? Tas parasti ir iespējams (tā sauktā civilprasība krimināllietā). Taču Jums ir jāiesniedz iesniegums. To Jūs varat darīt jau tad, kad Jūs sniedzat paziņojumu par noziedzīgu nodarījumu.

Protams Jums pastāv arī iespēja, zaudējuma atlīdzību jeb sāpju naudas prasību izvirzīt kādā citā lietas procesā, tas nozīmē nevis krimināltiesā bet civiltiesā. Arī tad Jūs varat iesniegt tiesā prasību, saņemt finansiālu atbalstu advokāta pakalpojumiem, ja Jums ir trūcīga iztika.

Kādas vēl ir manas tiesības?

Vai Jūsu veselība ir cietusi vardarbības rezultātā? Tad Jūs varat balstoties uz likuma par cietušo atlīdzināšanu saņemt valsts pabalstu, piemēram, kas attiecas uz ārsta jeb psihoterapeita pakalpojumiem, aprūpi ar palīglīdzekļiem (piemēram, staigāšanas palīglīdzekļiem, invalīdu ratiņiem) jeb pensiju pabalstu (piemēram ienākumu zaudējumu atlīdzināšanai). Īsu iesniegumu Jūs varat iesniegt jau policijā.

Ja Jūs esat cietis no ekstrēmistu vardarbības jeb terorisma, tad Jūs varat prasīt finansiālu atbalstu no Tieslietu ministrijas. Šeit Jūs varat visu uzzināt par priekšnosacījumiem un par procesa kārtību: www.bundesjustizamt.de/ (meklējamais vārds: pabalsts smagos gadījumos/palīdzība cietušajam).

Ja Jūs esat cietis no vardarbības mājas apstākļos, tad Jums iespējams pastāv balstoties uz vardarbības aizsarglikuma vēl citas tiesības. Jūs varat piemēram prasīt ģimenes tiesā, lai vainīgajam jeb vainīgajai tiktu aizliegts, stāties ar Jums kontaktos. Sevišķu apstākļu gadījumā tiesa var Jums atļaut, ka vienīgi Jūs drīkstat uzturēties dzīvoklī, kurā Jūs līdz šim dzīvojāt kopā ar vainīgo personu. Nepieciešamos iesniegumus Jūs varat sniegt rakstiskā veidā pirmās instances tiesā jeb tur uz vietas atļaut pieņemt Jūsu iesniegumus. Jums nav nepieciešams meklēt pārstāvniecību pie advokātes jeb pie advokāta.

Ko nozīmē vainīgā-cietušā izlīgums?

Tā tiek saukta iespēja, kas pirmām kārtām ir domāta kā palīdzība noziedzīga nodarījuma cietušajam, lai varētu pārvarēt piedzīvoto netaisnību. Atšķirībā no parastā krimināllietas procesa vainīgajam jeb vainīgajai pavisam konkrēti ir jānodarbojas ar jautājumu, kādu zaudējumu un kādu aizvainojumu viņa jeb viņas nodarījums ir izraisījis cietušajai personai.

Tas var attiekties uz materiālu zaudējumu, kuru cietušais ir guvis noziedzīga nodarījuma rezultātā, jeb uz dvēselisku aizvainojumu, uz personisku sāpinājumu jeb uz baiļu sajūtu, kura radusies noziedzīga nodarījuma rezultātā. Vainīgā-cietušā izlīgums netiek realizēts pret cietušā gribu un arī tikai tad, ja vainīgais jeb vainīgā nopietni vēlas, pārņemt atbildību par noziedzīgo nodarījumu. Piemērotos gadījumos vainīgā-cietušā izlīgums var palīdzēt cietušās personas konfliktu pašpārvarēšanai und mierizlīguma panākšanai. Bieži vien šo iespēju iesaka prokuratūra jeb policija. Taču tas neiekļaujas krimināllietas procesā un tiek realizēts ārpus šī procesa. Zināmās iestādēs strādā šai iespējai paredzēti speciāli izglītoti starpnieki.

Tālāko informāciju par vainīgā-cietušā izlīgumu un par iestādēm, kuras piedāvā šo iespēju Jūsu dzīves vietas tuvumā, Jūs varat atrast piemēram interneta mājas lapās <http://www.toa-servicebuero.de/konfliktschlichter> jeb <http://www.bag-toa.de/>.

Bukleti un citas norādes

Informāciju attiecībā uz cietušā aizsardzību Jūs varat atrast Tieslietu un Patērētājtiesību Aizsardzības ministrijas (BMJV) mājas lapā. Tur Jūs varat atrast arī norādes uz attiecīgajām federālo zemju mājas lapām (ar norādēm uz vietējām iestādēm, kuras sniedz palīdzību cietušajiem) un norādēm uz virtuālo datu bāzi priekš noziedzīgo nodarījumu skartajām personām (ODABS (vēl ir jānodod sabiedrības lietošanā): QR-kods jeb <http://www.bmjv.de/opferschutz>.

Citu lietderīgu informāciju Jūs varat atrast sekojošos bukletos:

- „Cietušo ābece“
- „Man ir tiesības“
- „Vairāk aizsardzību vardarbībai mājas apstākļos“
- „Palīdzība konsultāciju jeb procesa izdevumu gadījumā“

(var atrast zem www.bmjv.de/publikationen)

- **„Palīdzība personām, kuras cietušas no vardarbības“**

www.bmas.de/ (meklējamais vārds: palīdzība personām, kuras cietušas no vardarbības)

Bukletu pasūtīšana

Caur internetu: www.bmjv.de

Pa pastu: Federatīvās Vācijas valdības bukletu pasūtījums,

Pasta kastīte 48 10 09, 18132 Rostoka

Telefons: (030) 18 272 272 1, Fakss: (030) 18 10 272 272 1.